

Crocoshmia: vuur en vlam in de nazomerborder

Er zijn allerlei nieuwe cultivars op de markt gekomen. Tijd voor een top 10!

Het woord *Crocoshmia* bestaat uit twee Griekse woorden: *krokos*, wat 'saffraan' betekent, en *osme*, 'geur'. Want *Crocoshmia* wordt gebruikt als alternatief voor het kostbare saffraan uit de saffraankrokus. Als de gedroogde bloemetjes worden geweekt in water, geeft dat de geur en smaak van saffraan. Officieel zijn het geen vaste planten, maar knollen. Maar doordat ze ook als potplant worden aangeboden, zijn ze stiekem bij de vasteplantenkwekers terechtgekomen en is er inmiddels een breed sortiment te koop. De bloemkleur loopt van felgeel tot warmrood en alle tinten (soms zelfs in twee kleuren) ertussenin. De bloeitijd begint ongeveer eind juni en kan doorgaan tot in oktober.

Auteur: Marlien van der Linden

De bekendste cultivars zijn *Crocoshmia* 'Lucifer' (in 1966 geïntroduceerd door kwekerij Blooms of Bressingham, bekend van *Geranium* 'Rozanne'), *C.* 'George Davidson' en de makkelijk verwilderende *C. x crocoshmifolia*. Maar sinds de winters zachter zijn en de knollen daarom niet meer uit de grond worden gerooid, wordt er flink veredeld. Er zijn allerlei nieuwe cultivars op de markt gekomen, dus wordt het tijd voor een top 10. Omdat Arno Rijnbeek van Rijnbeek Vaste planten ze volop kweekt, heb ik hem gevraagd naar zijn top 10 van modernere cultivars. Aangevuld met informatie van zijn vader Nico krijg je een goed beeld van de mogelijkheden van dit geslacht voor in de tuin.

Naamgeving

Voorheen werd de plant *Montbretia* genoemd; nu luidt alleen de officiële Nederlandse naam nog zo. Het is een lid van de *Iridaceae*, de iris-familie. Er bestaan verschillende soorten waarmee gekruist is om nieuwe cultivars te maken. Dit zijn bijvoorbeeld *C. potsii*, *C. paniculata*, *C. masonorum* en *C. aurea*. Je zou kunnen zeggen dat het de winterharde vorm is van *Freesia*, want daar heeft de bloem wel iets van weg. In sommige landen kan de plant zich behoorlijk invasief gedragen.

Combinaties

Ik vind het minder mooi, maar het kan: aanplanten in grote groepen. Zeker op rijke grond groeien ze hard en worden ze topzwaar door de massa bloemstelen die zich ontwikkelen. Eén flinke regenbui of zomerstorm en de boel ligt plat. Jammer van alle moeite. Van nature komt de plant voor in grasland in het zuiden van Zuid-Afrika – hier en daar verspreid, rechttop gehouden door de burens in de vorm van grassen, die een vrolijke touch geven aan het groene veld. Zo zou je ze het beste in de border kunnen gebruiken, als weef-strooiplant die door zijn elegante bloemvorm een leuk

accent geeft aan de nazomerborder. Dat geeft een natuurlijk effect. Dan zijn ze leuk te combineren met alle warme tinten van *Helenium*, of natuurlijk tussen siergrassen, zoals *Panicum*. *Rudbeckia* is door zijn stevige opbouw ook een prettige plant om mee te combineren. Maar denk ook eens aan *Dahlia*, die over het algemeen flink aanwezig is en zorgt dat *Crocoshmia* wat meer 'zwier' aan de border geeft als die ertussen geplant wordt. Niet alleen de bloem is interessant om in een plan toe te passen, ook het zwaardvormige midden-groenkleurige blad met duidelijke parallel lopende nerven heeft een textuur die een extra dimensie kan geven.

Top 10

<i>Crocoshmia</i>	Kleur	Bloeitijd	Hoogte (cm)	Aantal per m ²
<i>Abundant Joy</i>	oranje	jul - sep	60	9
<i>Bressingham Dark Fire</i>	oranje met donkerblad	jul - sep	70	9
<i>Crowing Rooster</i>	rood	jul - sep	90	9
<i>Emily McKenzie</i>	warmoranje met hart	jul - sep	75	9
<i>Forbidden City</i>	zalmoranje met streepje	jul - sep	80	9
<i>Paul's Best Yellow</i>	geel	jul - sep	90	9
<i>Orange Pekoe</i>	oranje	jul - sep	70	9
<i>Tai Pan</i>	geel	jul - sep	70	9
<i>Walbertons Bright Eyes</i>	oranje met donker oog	jul - sep	90	9
<i>Zeal Tan</i>	rood	aug-okt	50	9

Marlien van der Linden

1

Crocosmia 'Abundant Joy'

We beginnen maar bij de A; dat is overzichtelijk. En meteen een kanjer van wel 60 cm hoog, met zuiver oranje bloemen. Waar geel nog een beetje huiverig wordt toegepast, is oranje helemaal *hip and happening*, een kleur die goed combineert met alle paarse en knalroze tinten. Hij bloeit van juli tot en met september. Door zijn beperkte hoogte is hij ook geschikt voor in pot.

2

Crocosmia 'Bressingham Dark Fire'

Deze plant heeft een opmerkelijke bloem, die in het midden van het kroonblad donker oranje kleurt en lichter wordt naar de rand toe. De bloemsteel en het blad zijn donkerder, waardoor de bloem afsteekt – een mooi contrast. Het is geen heel grote bloem; daardoor is hij subtieler in het gebruik. Het kroonblad staat ook holler dan bij de meeste soorten. Hij wordt tussen de 60 en 80 cm hoog. Ga er niet van uit dat je leverancier hem heeft, want hij wordt nog niet in grote aantallen gekweekt. Even geduld, want het is wel een plaatje!

Bodem en licht

Crocosmia groeit onder veel verschillende omstandigheden. In kleigrond, veen, zand – zelfs zout zand is geen obstakel voor dit sterke knolletje. Ook zeewind kan hem niet deren. Dat biedt perspectief voor veel situaties. Hij staat het liefst wel in de zon, of minstens in de halfschaduw. Dat wil niet zeggen dat de planten in de schaduw doodgaan. In tegendeel, ze groeien (teveel) tegen de klippen op en zullen weinig, sterk naar het licht buigende bloemen geven. Om de drie jaar rooien en weer uitplanten op een diepte van ongeveer 10 cm geeft gegarandeerd een rijke bloei. Zorg dat ze in de winter niet te nat staan; dan zouden de knollen kunnen rotten. Vroeger haalde men ze vóór de winter uit de grond, maar de laatste jaren komen ze prima terug in het voorjaar.

Ziekten en plagen

Onder normale omstandigheden zal *Crocosmia* gezond blijven; hij is weinig gevoelig. Staat hij te droog, dan heb je kans op spint. Daar gaat hij niet dood van, maar het blad wordt lelijk beschadigd. Zijn de omstandigheden weer gunstiger, dan herstelt de plant weer makkelijk. En nog een leuk weetje: herten en reeën houden niet van deze plant.

3

Crocosmia 'Crowing Rooster'

Dit is een verbeterde vorm van *C. 'Lucifer'* en een introductie van Rijnbeek Vaste planten. Die móést Arno noemen! Hij blijft lager en bloeit met meer bloemen tegelijkertijd. Bovendien blijft de plant beter rechtop staan. Daarnaast – en dat is dus niet gebruikelijk voor *Crocosmia* – is deze 'kraaiende haan' hittestressbestendiger dan andere cultivars. Hij is dus ook onder moeilijker omstandigheden toepasbaar. De hoogte is, afhankelijk van de grondsoort, rond de 90 à 100 cm.

4

Crocosmia 'Emily McKenzie'

Eigenlijk is dit een oude getrouwe, die al heel wat jaren op de markt is, maar zó de moeite waard dat hij een plek in deze rubriek verdient. Hij heeft grote warm-oranje bloemen en een donkerrode ring om de meeldraden en stampers, wordt zo'n 75 cm hoog en heeft donkere bloemstelen. Het blad is vrij donker en kan slecht tegen droogte. Hij is bekroond met een AGM.

5

Crocosmia 'Forbidden City'

Er zijn wel meer *Crocosmia*-cultivars met een donker hartje, maar bij 'Forbidden City' loopt een subtiel donkerrood lijntje over het kroonblad. De rest van de bloem neigt naar zalmoranje, maar niet zo felgekleurd als bij veel andere cultivars. Meestal wordt hij rond de 80 cm en hij heeft een iets smaller blad.

6

Crocosmia 'Paul's Best Yellow'

Deze bloem heeft een warmgele kleur, blijkbaar de beste die Paul kon vinden. Ergens las ik dat de op één na mooiste ook prima was geweest; zó mooi vond hij deze cultivar. Hij bloeit van juli tot en met september en heeft mooi geplooid langwerpige blad. Hij wordt ongeveer 90 cm hoog. De bloemstelen hangen elegant naar alle kanten open, zodat de bloemen goed tot hun recht komen.

7

Crocosmia 'Pek Or' Orange Pekoe

Dit is een effenkleurige rijkbloeiende vorm van de Amerikaanse kwekerij Burpee, die door Rijnbeek Vaste planten in Nederland is geïntroduceerd. Dankzij de grote bloem en het feit dat veel bloemen tegelijkertijd open zijn, is het een kleurenfeest, een onmisbare cultivar voor een Indian summer in de tuin. Met zijn 60 tot 80 cm wordt hij niet al te hoog.

8

Crocosmia 'Tai Pan'

Deze plant heeft een gezellig geel bloemetje en bloeit rijk. Ook dit is een Amerikaanse introductie uit de koker van Burpee. Want blij geel mag best, zeker met een transparante bloemvorm. Samen met andere tinten geel geeft dit een hoogzomers gevoel. De bloem heeft een effen kleur en het blad is friskgroen. De plant wordt 60 tot 80 cm hoog.

9

Crocosmia 'Walbreyes' Walbertons Bright

Deze montbretia met zijn hoogte van bijna 1 meter is bekroond met een AGM. Het is een welkome aanvulling op de oranje cultivars. Door de grote bloem met een helrode smalle kern valt hij op; het is echt een opvallende kleur. Logischerwijs is ook de knop groot. Er bloeien veel bloemetjes tegelijkertijd.

10

Crocosmia 'Zeal Tan'

Ja, er is zelfs een *Crocosmia* met een Z. De kleur is officieel oranje, maar deze 50 cm hoge cultivar heeft aan de achterkant van de bloem een donkerdere kleur, waardoor hij haast dieprood kleurt. Hij bloeit van augustus tot en met oktober.

Na de bloei

Je hoeft niet bang te zijn dat de sierwaarde voorbij is na de bloei. Het loof blijft lang mooi en de uitgebloeide aren vormen zaaddozen die naar oranje kunnen kleuren. Zowel omwille van de bloei als de vruchten zijn ze geliefd in de bloemisterijsector als snijplant. De meeste cultivars dragen mooie vruchten – een extraatje, dus. In het najaar en de winter laat je het blad rustig afsterven. Wanneer in het vroege voorjaar de eerst jonge bladpunten boven het maaiveld uit steken, kan het oude loof makkelijk verwijderd worden, zonder knippen. Makkelijker kan het niet!

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!